

'Overtollige' dieren op de kinderboerderij?

Er wordt veel over geschreven en gezegd: jonge, oude en mannelijke dieren op de kinderboerderij. Moeten ze allemaal oud worden op de kinderboerderij of kan er ook bewust voor gekozen worden om te fokken en dieren weg te doen? Welk beleid is er op de verschillende kinderboerderijen?

Melk nodig om kaas te maken

Kinderboerderij de Kooi, Rotterdam (Ingrid Elderson)

"Bij ons op de kinderboerderij worden geiten gemolken om kaas te maken. Het kaasmaken is een proces dat door een groep vrijwilligers wordt gedaan. Wij willen graag echt aan het publiek laten zien waar de melk vandaan komt en waar het voor gebruikt wordt. Maar zonder lammeren geen melk. Om het natuurlijk proces te kunnen laten zien, worden de geiten elk jaar gedekt. De melkproductie beperkt zich tot een half jaar. Er wordt dus geen gebruik gemaakt van het principe "doormelken".



Bij het (machinaal) melken van de geiten komt veel publiek kijken. Altijd gaan de melkers dan in gesprek met de bezoekers. Tijdens het gesprek komt naar voren wanneer de dieren melk gaan geven, voor wie (niet voor ons, al "pikken" wij het in), hoeveel melk nodig is om kaas te maken, wat te doen met de lammeren. Zo komt ook het product vlees ter sprake: de meeste mensen eten het wel, maar willen niet weten waar het vandaan komt! Door deze gesprekken willen wij aandacht kweken voor de herkomst van voedsel en begrip voor het werk van de boeren.

Een deel van de jonge dieren blijft op de boerderij ter vervanging van enkele oudere dieren, maar alleen als dit nodig is. We hebben ook oudere geiten in de koppel lopen van 11 jaar oud. De dieren die niet meer geschikt zijn (bijvoorbeeld door verminderde kwaliteit van het uier, pootproblemen of andere (ouderdoms-)gebreken)

en overige lammeren worden verkocht aan particulieren, andere kinderboerderijen, maar ook aan de handel. Dekbokken worden een aantal jaren ingezet. Hierbij letten we erop dat de jonge dieren niet door de eigen vader gedekt worden. Oude bokken kunnen door naar een andere kinderboerderij, soms geruild tegen een andere bok daar, maar gaan soms ook de handel in. De dieren zijn gecertificeerd vrij van CL en CAE. Hier is voor gekozen omdat CL een zoönose is, overdraagbaar via de melk. Op deze manier helpen de geiten ons om allerlei aspecten van het landleven aan ons publiek te vertellen."

Genieten van hun oude dag

Zorg- en kinderboerderij Wassenaar (Lennert Westmaas, begeleider en beheerder)

In Wassenaar is er bewust gekozen om niet te fokken met de dieren. Dit heeft ook een geschiedenis. Voorheen was de boerderij een opvangplek van de Dierenbescherming voor afgedankte dieren. Er kwamen regelmatig verwaarloosde dieren binnen, zoals een pony die bij een vrouw in de gang werd gehouden en een bok die al zijn hele leven aan een paal in het weiland stond. Die dieren mochten op de boerderij blijven.

Inmiddels is de boerderij een zorg- en kinderboerderij. Maar met het dierenleed nog helder voor de geest en de vraag wat er in het najaar met de dieren gebeurt, wordt er niet gefokt met de dieren. Zo weten zij zeker dat er geen jonge, gezonde dieren van de kinderboerderij op transport gezet worden en geslacht.



Toch zijn op de kinderboerderij wel jonge dieren te bewonderen, maar dan op leenbasis. Elk jaar worden twee kalfjes van een boer geleend om aan het publiek te laten zien. Ook komen er in het voorjaar ooien met lammeren naar de kinderboerderij. Het publiek kan zo wel kennis maken met het jonge spul. Na een paar maanden gaan de dieren terug naar de boer.

De dieren die wel op de kinderboerderij gehouden worden, zijn heel bewust aangekocht. Meestal gaat het om zeldzame landbouwrassen van andere kinderboerderijen of fokkers. Onlangs zijn er twee landgeiten aangekocht, met stamboom. Zo kan het publiek kennis maken met de verscheidenheid aan rassen. In Wassenaar kunnen de dieren van hun oude dag genieten. Dat is iets waar de kinderboerderij zeer trots op is.

Fokken voor de hobbyhouder

Stadsboerderij de Vosheuvel, Amersfoort (Peter Coenen)

De Vosheuvel houdt er een bewust fokbeleid op na. Peter Coenen: "Wij fokken bewust met hobbyrassen die we ook kwijt kunnen. Zo houden wij kunekune-varkens, mini-koetjes, herdwickschapen, nubische geiten en dwerggeiten. Ik hou goed in de gaten waar vraag naar is onder de hobbyhouders. Daar passen we het aanbod ook op aan. Zo merken we dat er nu steeds meer vraag is naar dwerggeiten, dus kan er daar meer mee gefokt worden. Landgeiten hebben we ook, maar die raken we niet kwijt. Die houden we nu alleen om te laten zien aan het publiek. Nubische geiten doen het altijd goed.

Alle ouderdieren halen we bij fokkers of hobbyhouders. Soms met stamboom, soms ook niet, afhankelijk van het ras. Maar we betalen liever wat meer voor goede, gezonde dieren. Onze dieren zijn ook allemaal ziektevrij. Wij doen echt moeite om de jonge dieren kwijt te raken en eigenlijk lukt dat heel goed. Ook voor onze bokken vinden we bijna altijd wel een goede plek. Ons ezelveulen zijn we nu al kwijt aan een liefhebber, voordat hij of zij geboren is. Het liefst fokken wij voor hobbyhouders en niet voor de handel. Verkoop aan hobbyhouders levert meer op en je weet dat de dieren goed terecht komen.

Om de dieren kwijt te raken, onderhouden we contacten en laten zien wat we hebben zitten aan dieren. Een goede advertentie op diverse websites helpt veel. Daarbij haal je zo de handelaren eruit.

Met de kleine dieren fokken we niet. We nemen ook afstandskonijnen aan en die kunnen we goed plaatsen, maar dan moeten we niet ook nog jonge konijnen fokken. Want dan wil iedereen een jong konijntje.

Kuikens hebben we weer wel, daar is bij sommige rassen zoveel vraag naar dat we er niet eens mee hoeven te adverteren, zoals de brahma en de zijdehoen. Bezoekers zien de dieren en spreken ons aan of ze ook te koop zijn."

Knagers en konijnen uit de opvang

Stadsboerderijen Den Haag (Hans de Rijk)

Met kleinere huisdieren (kip, cavia en konijn) wordt al een aantal jaren niet gefokt op de Haagse stadsboerderijen. Natuurlijk is er wel aanvulling nodig, daarvoor zijn goede afspraken met de lokale konijnen-knaagdieren opvang. Als er grote konijnen binnengebracht worden, neemt de opvang contact op of wij een plekje hebben in één van de knuffelhoeken. Sporadisch nemen wij grote konijnen van een andere kinderboerderij over. Op het moment dat wij aanvulling van (vrouwelijke) cavia's nodig hebben wordt er contact opgenomen. Binnen afzienbare tijd is dan ook dat tekort aangevuld. Voordelen van deze werkwijze is dat we geen overtollige konijnen en cavia's hebben met fokken en dat dieren uit de opvang een goede nieuwe plek kunnen krijgen. Nadeel is wel dat bezoekers geen jongen van deze diersoorten kunnen zien.



Met kippen gaat het anders. Eieren van onze eigen kippen worden niet uitgebroed. Toch hebben we in het voorjaar kuikens voor de 'Jonge dieren les'. We broeden eieren uit van fokkers of collega-kinderboerderijen. De eerste 3 tot 4 weken houden we deze kuikens op onze stadsboerderijen, daarna gaan ze terug naar de eigenaar. Voordeel: wij hebben jonge dieren op het moment dat ze nodig zijn en geen overschot. Voordeel voor de eigenaar is dat de eieren uitgebroed worden en de eerste weken er geen kosten zijn voor voer, want dat wordt bekostigd door de stadsboerderijen.